

بررسی اثر بخشی انتخاب توده ای بر صفات کمی و کیفی اسفناج بذرخاردار ورامین

محمد رضا ایمانی، ماهیار عابدی، پیمان جعفری

اعضاء هیئت علمی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر

اسفناج گیاهی (*Spinacia oleracea* L. ($2n = 2x = 12$)) است دگرگرده افشان و دو پایه متعلق به خانواده *Chenopodiaceae* که بوسیله باد گرده افشانی می شود یکی از مهمترین سبزیجات برگی دنیا از نظر تغذیه و میزان تولید است. به منظور بررسی اثر بخشی انتخاب بر صفات طول برگ، عرض برگ، طول دمبرگ و عملکرد توده اسفناج بذرخاردار ورامین به منظور تهیه اسفناج با برگ باریک و سطح صاف جهت صنایع فرآوری، این توده در طی سه سال (۸۴-۸۱) در فصل پاییز و در زمینی به مساحت ۲۴۰۰ متر مربع کشت گردید. در ابتدا بوته های نر با خصوصیات زدو گل ده و دارای رشد رویشی کم، آلوده به آفات و بیماریها و خارج از تیپ و همچنین بوته هایی با برگهای پهن و سطح برگ چروکدار حذف و پس از گرده افشانی ماده ها توسط نرهای انتخابی ده درصد از بوته های ماده هر شبکه گاردنر با در نظر گرفتن خصوصیات بوته با سطح برگ صاف و باریک انتخاب و به صورت یکجا بذرگیری گردیدند. روند تغییرات در صفات انتخابی نشان داد که انتخاب بوته هایی با طول برگ کمتر این صفت را در جمعیت به طور بسیار معنی داری ($p < 0.01$) کاهش داده و از ۱۲/۵۶ سانتی متر در توده اولیه به ۱۲/۲۰ سانتی متر در جمعیت حاصل از دوبار گزینش رسیده است. انتخاب بر صفت طول دمبرگ اثر نداشته و این مسئله نشان می دهد که انتخاب بر روی صفات برگ باریک و سطح برگ صاف تأثیری بر این صفت نداشته و به طور مستقل عمل کرده است. انتخاب سال اول بر صفت عرض برگ به طور بسیار معنی داری ($p < 0.01$) اثر داشته و عرض برگ را کاهش داده اما انتخاب در نسل بعد باعث افزایش این صفت شده که نشانه تفوق در این صفت بوده است. البته در کل میانگین عرض برگ از ۱۵/۱ سانتی متر در توده اولیه به ۱۰/۵ سانتی متر کاهش پیدا کرده است. با بررسی نتایج مشخص شد که گزینش در دور اول و دوم در میزان عملکرد تأثیری نداشته است. با توجه به این آزمایش می توان نتیجه گرفت که جهت صفات مورد

پنجمین کنگره علوم باغبانی ایران - شهریور ماه ۱۳۸۶ - دانشگاه شیراز

گزینش در این مطالعه، انتخاب توده‌های اثربخشی کمی داشته و جهت شناسایی ژنوتیپ‌های هموزیگوت می‌بایست از روش‌های گزینشی با تست نتایج بهره گرفت.